

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-53>

УДК 657.631.8

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ МЕТОДОЛОГІЇ, МЕТОДИКИ І ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

MODERN REALITIES OF METHODOLOGY, METHOD AND ORGANIZATION OF TAX ACCOUNTING

Дмитрук Борис Пахомович

кандидат економічних наук, професор,
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6179-9923>

Гріднева Дар'я Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0879-3493>

Светлова Ніна Миколаївна

старший викладач,
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6600-4894>

Dmytruk Borys, Hridnieva Daria, Svetlova Nina
Rauf Ablyazov East European University

У статті досліджені сучасні реалії методології, методики і організації обліку податків та зборів, формування інформації податкової звітності, що ускладнюють платникам податків ведення обліку і спонукають до постійного користування платними послугами: консультантів, зарубіжних та національних аудиторських фірм, адвокатів та судових експертів. Виявлено, що зміни в податкове законодавство, у звітність вносяться постійно протягом року. Обґрунтовано, що для зміни наявної ситуації на державному рівні необхідно розробити деталізовані інструкції для платників податків; узгодити терміни змін і введення в дію законодавчо-нормативних актів, які регулюють розрахунки за податками та платежами. З огляду на досвід розвинених країн стосовно відповідальності за методологію та методику обліку податків, рекомендовано залучити громадські національні неприбуткові професійні організації бухгалтерів до вирішення даних питань в Україні.

Ключові слова: платники податків, бухгалтерський облік, податкова звітність, податкові первинні документи.

В статье исследованы современные реалии методологии, методики и организации учета налогов и сборов, формирование информации налоговой отчетности, затрудняющие налогоплательщикам ведение учета и побуждают к постоянному использованию платных услуг: консультантов, зарубежных и национальных аудиторских фирм, адвокатов и судебных экспертов. Выведено, что изменения в налоговое законодательство, отчетность вносятся постоянно в течение года. Обосновано, что для изменения сложившейся ситуации на государственном уровне необходимо разработать детальные инструкции для налогоплательщиков; согласовать сроки изменений и введения в действие законодательно-нормативных актов, регулирующих расчеты по налогам и платежам. Учитывая опыт развитых стран об ответственности за методологию и методику учета налогов, рекомендовано привлечь общественные национальные неприбыльные профессиональные организации бухгалтеров к решению данных вопросов в Украине.

Ключевые слова: налогоплательщики, бухгалтерский учет, налоговая отчетность, налоговые первичные документы.

The article examines: the current realities of methodology, methods and organization of accounting for taxes and fees, the formation of tax reporting information, making it difficult for taxpayers to keep records and encourage constant use of paid private business services in the form of webinars, seminars, conferences, periodicals taxpayers do not always find all the answers to their questions), various professional consultations: foreign and national audit firms, lawyers, tax specialists and forensic experts. The study: the organization of financial and tax accounting of taxes and fees from taxpayers; basics of formation of indicators of tax reporting, tax registers, tax primary docu-

ments; Tax Code of Ukraine in terms of interpretation of the term "tax accounting" and methodological justification, methods and organization of accounting of taxes and fees, showed that tax accounting is a subsystem of accounting, because all indicators of tax reporting are formed on the basis of its data. A study of the structure of the results of the Department of Methodology of the State Tax Service of Ukraine with regulations (orders) for the period from 30.05.1997–09.04.2021 showed that changes in tax legislation, reporting, registers are made constantly during the year, which negatively affects the formation of the draft Law on the State Budget of Ukraine for the next year, which must be submitted no later than September 15 to the Verkhovna Rada of Ukraine. The practical value of the obtained results and proposals is that in Ukraine the attitude to the researched issues will change, at the state level there will be: detailed instructions for taxpayers developed; agreed terms of changes and introduction of tax legislative – regulatory acts; assistance was provided to taxpayers' accountants. The considered foreign experience has shown that the international professional accounting organizations are engaged and are responsible for accounting methodology. As a result, a proposal was made to involve national professional organizations of accountants in the studied modern realities of methodology, methods and organization of accounting of taxes and fees in Ukraine.

Keywords: taxpayers, accounting, tax reporting, primary tax accounting documents.

Постановка проблеми. В Україні постійно змінюються і «удосконалюються» по податках та зборах: законодавчо-правова база, податкові первинні документи, реєстри та звітність, що відбирає у платників податків багато часу на: внесення змін, дослідження і усвідомлення змін, технічне налаштування, організацію обліку та приводить до допущення помилок, наслідки яких призводять до штрафів й кримінальної відповідальності (за не своєчасне подання податкової звітності, за не правдиві та не повні дані), тому стан методології та методики формування інформації для податкової звітності має важливе значення.

Актуальність теми зумовлена тим, що методологія обліку податків та зборів є принципами побудови методів розрахунку податкової бази, полягає в розробці та застосуванні первинних податкових документів і іншої податкової документації (податкові розрахунки, декларації, довідки, обліково-податкові реєстри, податкові повідомлення і вимоги), на підставі яких формуються показники податкової звітності. Сучасні реалії методології, методики і організації обліку податків та зборів ускладнюють платникам податків ведення обліку і спонукають до постійного користування платними послугами приватного бізнесу у вигляді: вебінарів, семінарів, конференцій, періодичних видань (на яких платники податків не завжди знаходять всі відповіді на свої запитання), різних професійних консультацій: зарубіжних та національних аудиторських фірм, адвокатів, податківців та судових експертів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню і внесенню пропозицій присвячені роботи таких вітчизняних науковців: О. Малишкіна [3], П. Нечай [4], П. Хомин [14], А. Комаха [2], Д. Свідерський [13], щодо проблемних питань оподаткування: особливостей та організації податкового обліку, прийняття нового Податкового кодексу України,

зближення фінансового і податкового обліку, створення єдиної інформаційної бази для формування податкової і фінансової звітності у системі бухгалтерського обліку, науково-обґрунтоване визначення предмету та об'єктів податкового обліку, методологічне обґрунтування методики ведення податкового обліку на підприємствах.

У зв'язку з постійними змінами чинного законодавства України, зростаючими вимогами користувачів інформації, трансформацією податкового обліку постає об'єктивна необхідність поглиблення дослідження питань сучасної реалії методології, методики і організації обліку податків та зборів.

Аналіз праць вітчизняних фахівців показав, що на сьогодні спостерігається відсутність чіткої концепції щодо розуміння місця і призначення податкового обліку у сучасних реаліях методології, методики і організації обліку податків та зборів, орієнтованого на задоволення вимог платників податків.

Система бухгалтерського обліку складається з таких складових: фінансовий, управлінський та податковий обліку, податковий облік є елементом бухгалтерського обліку, а не самостійною системою, яка розвивається за своїми принципами, оскільки джерелами інформації для визначення об'єктів оподаткування є первинні документи, які формуються в бухгалтерському обліку, що дає підставу припускати – система податкового обліку є похідною від бухгалтерського обліку, але багато науковців розглядають її, як автономну або паралельну систему обліку. Це обумовлено тим, що специфіка цілей і принципів податкового обліку, правил групування первинних документів і визнання доходів і витрат відповідно до порядку, встановленого Податковим Кодексом України (далі ПКУ), недостатньо досліджені, особливо потребують уточнення сучасні реалії методології, методики і організації обліку податків та зборів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми щодо методології і методики організації обліку податків та зборів стосовно формування інформації для податкової звітності, відсутність інструкцій та відповідальних.

Формулювання цілей статті. В межах діючого законодавства, наукових досліджень і практичного досвіду дослідити: сучасні реалії методології, методики і організації обліку податків та зборів, формування інформації для податкової звітності, відповідальність за методологію та методику та окреслити причини і шляхи вирішення проблем платників податків України.

Виклад основного матеріалу. На основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. (далі – Закон № 996-XIV), юридичні особи, із застосуванням грошового вимірника, повинні вести бухгалтерський облік і по його даних складати всі види звітності: фінансову, податкову, статистичну [9].

Платники податків ведуть облік безперервно, з дотриманням принципів бухгалтерського обліку.

Організація бухгалтерського обліку здійснюється на основі законодавчих та установчих документів, власники підприємств несуть відповідальність за неї, за оформлення проведених господарських операцій первинними документами і збереження їх протягом установленого терміну та документальне оформлення їх ліквідації. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення (частина 1 ст. 9 Закону № 996-XIV) [9].

Господарські операції відображаються в облікових регістрах у звітному періоді тоді коли вони проводяться. Інформація з аналітичних рахунків повинна дорівнювати даним на відповідних рахунках синтетичного обліку.

Згідно Закону № 996-XIV платники податків мають право самостійно визначатися з формою бухгалтерського обліку, дотримуючись при цьому єдиних методологічних засад. Таке визначення цілком відноситься і до податкового обліку, в якому розраховується відповідний показник податкової звітності але за іншою методикою ніж у фінансовому обліку для фінансової звітності.

В ПКУ регулюються і визначаються: податки та збори в Україні, платники податків,

компетенція контролюючих органів, відповідальність за порушення податкового законодавства, але не розроблені державними законодавчими актами методологічні засади, методики та організації обліку податків і зборів. Зокрема, відсутні: визначення терміну «податкового обліку», загальних принципів та порядку ведення податкового обліку і порядку документального забезпечення записів у податковому обліку. Відповідно до ПКУ, для цілей оподаткування, платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, регістрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами.

До податкових первинних документів відносяться: єдина податкова накладна по податку на додану вартість (далі – ПДВ); податкові реєстри для узагальнення податкових зобов'язань та податкових кредитів по ПДВ; податкова звітність – декларації. Всі вони складаються на основі первинних документів бухгалтерського обліку, що відображають моменти здійснення господарських операцій: актів виконаних робіт (наданих послуг); платіжних документів, які складені на основі угод; видаткових і прибуткових накладних; рахунків – фактур, затверджене Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток" [6], як частина бухгалтерського обліку, передбачений бухгалтерський рахунок з субрахунками 64 (641, 642, 643, 644) «Розрахунки за податками й платежами» для ведення обліку окремо по кожному виду податків і платежів на окремих субрахунках додатково доданих в облікову політику підприємства. Предмети і об'єкти податкового обліку є частинами предметів і відповідних об'єктів бухгалтерського обліку.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що податковий облік є підсистемою бухгалтерського обліку для формування показників податкової звітності. У ПКУ не знаходить місця методологія, методика та організація обліку податків і зборів, не має роз'яснення терміну «податковий облік» та норм для ведення бухгалтерського обліку і складання податкової звітності, у ПКУ є лише:

інформація про облік і звітність щодо нарахування і оплати податків та зборів; тільки перераховані зобов'язання платників податків.

Докази дійсності сучасних реалій можна прослідкувати при внесенні змін у організацію бухгалтерського податкового обліку з 1 березня 2021 р., відповідно до Закону 466-ІХ, «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків та зборів, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» до: форм звітності з ПДВ, податкової накладної та розрахунку коригування і порядків їх заповнення [8].

У зв'язку з цим Міністерство фінансів України (далі Мінфін) наказом від 02.12.2020 р. № 734 виклало у новій редакції форми розрахунку коригування кількісних і вартісних показників до податкової накладної, зміни до Порядку заповнення податкової накладної, зокрема, зазначено, що у рядку "код" податкової накладної зазначається ознака джерела податкового номера відповідно до реєстру, якому належить податковий номер особи, уточнено, що кількість найменувань поставлених товарів/послуг у одній податковій накладній не може перевищувати 99999 позицій (раніше – 9999), перераховані додатки, на основі яких формується декларація з ПДВ, внесено зміни до Порядку заповнення податкової звітності з ПДВ, змінено уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з податку на додану вартість у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок, підкориговано форму розрахунку податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованим як платник податку на додану вартість, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України. Слова "ініціали та прізвище" замінені словами "Власне ім'я, прізвище" [5].

ДПС повинна розробити для платників податків нові шаблонні форми податкових накладних, розрахунків коригування, декларації ПДВ, в цьому випадку, як завжди зміни для платників податків подаються без інструкцій, без прикладів по різних ситуаціях, без оформлених зразків заповнення декларацій, податкових накладних і розрахунків коригувань, уточнюючих розрахунків. У ПКУ визначені методологічні основи формування об'єкта, але відсутні нормативні акти, які б визначали методику формування в бухгалтерському обліку показників податкової звітності, форма систематизації такої інформації

в розрізі показників податкової звітності не розроблена.

До тлумачення застосування змін по заповненню бланків активно долучаються приватні платні спікери, фірми у різних формах: вебінарів, семінарів, періодичних видань і надають допомогу на платній основі платникам податків, але інколи і у них платники податків не знаходять вірної і повної відповіді на всі свої питання. Левову долю допомоги платникам податків у роз'ясненнях методології і методики організації обліку податків та платежів, як миттєва «швидка допомога» надають безкоштовно бухгалтерські групи різних соціальних мереж такі, як: вайбер, фейсбук, інстаграм, телеграм.

Згідно п. 46.6 ПКУ, до визначення нових форм декларацій (розрахунків), які набирають чинності для складання звітності за податковий період, що настає за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення, є чинними форми декларацій (розрахунків), чинні до такого визначення. Нова форма звітності з ПДВ чинна з 1 березня, а звітування по ній уже потрібно проводити за березень (у квітні), але є тут деякі важливі складнощі:

– По-перше, податківці подекуди ігнорують норми п. 46.6 ПКУ і вимагають скласти звітність за новою формою одразу після того, як вона набирає чинності. Основний аргумент при цьому: зміни, що внесені у звітність, настільки важливі, що не можна чекати, їх треба враховувати вже зараз. Тому платники податків уважно стежать за новинами від Державної податкової служба України (далі – ДПС), яку думку висловлюватимуть податківці щодо першого звітного періоду для нової звітності з ПДВ.

– По-друге, це виправлення помилок у раніше поданій звітності, за якою формою уточнюючого розрахунку їх виправляти.

– По-третє, проблема полягає в тому, що податківці не встигають налаштувати систему автоматизації під постійні зміни.

ДПС розробила формати для подання оновлених податкових декларацій, з: податку на додану вартість, акцизу; податку на прибуток підприємств (з додатками); податкові декларації платників єдиного податку; розрахунок податкових зобов'язань, нарахованих отримувачем послуг, не зареєстрованих; уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з ПДВ у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок, які слід подавати з 1 квітня. Підприємства підготувалися до цих змін, змінюючи оновлення і параметри своїх програм по автоматизації, щоб можна було створити і вивантажити електронну

податкову звітність, нові податкові бланки в програмі: М.Е.Дос, Сонату та інші електронні носії, але, Мінфін нашвидкоруч підготував наказ тільки від 01.03.2021 № 131 (офіційно наказ № 131 зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11.03.2021 за № 310/35932 та опубліковано в «Офіційному віснику України» № 19 від 12.03.2021, згідно з п. 4 Наказу № 131 його норми застосовуються до податкових періодів, починаючи з 01 числа місяця, в якому опубліковано цей наказ, щодо нових змін бланків податкової накладної, розрахунку-коригування, які повинні бути задіяні ще з 01 березня 2021 року, в даній ситуації їх неможна було швидко зробити технічно, так як ніхто не був до цього підготовлений [11].

Тому друга (допрацьована) версія форм податкової накладної та ПДВ-звітності, що набули чинності заднім числом згідно наказу Мінфіну № 131 в новій редакції форми податкової накладної та ПДВ звітності вводяться в дію заднім числом – з 01.03.2021, видані шаблонно департаментами Мінфіну України: департаментом податкової політики, департаментом податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку, без методики і інструкції складання [11].

Електронна версія податкових накладних, розрахунків коригування по ПДВ з кодом J/F/1201012 з'явилася в Реєстрі форм електронних документів на сайті ДФСУ лише 15.03.2021 р., таким чином внесено деструктивний, не передбачений внесок для податкового обліку на Україні, не звертаючи уваги на статтю 32 Бюджетного Кодексу [1], яка передбачає складання проекту бюджету країни на наступний рік, враховуючи зміни по питаннях податкової системи.

Методологія бухгалтерського обліку, як наукове узагальнення принципів побудови його методів, розроблялася міжнародним економічним співтовариством протягом століть, має свою історію, позитивний досвід, національні особливості.

Міністерство фінансів України (Мінфін) є Центральним органом виконавчої влади України, який займається такими державними політиками: фінансовою, бюджетною, бухгалтерського обліку та аудиту і забезпечує формування, реалізацію єдиної державної податкової політики, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України (далі КМУ). Міністерство діє на підставі Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375.

До структури Міністерства фінансів входять, в тому числі: департамент методології бухгалтерського обліку та нормативного забезпечення аудиторської діяльності; департамент міжнародного оподаткування; департамент податкової політики; департамент прогнозування доходів бюджету; Державна фіскальна служба України (далі – ДФС); Державна податкова служба України (далі – ДПС); державна аудиторська служба України; департамент державного бюджету; управління бухгалтерського обліку та звітності.

До центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) через Міністра фінансів України відносяться, в тому числі: Державна податкова служба України; Державна фіскальна служба України.

Відповідно до частини 2 статті 6 Закону № 996-XIV регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється Міністерством фінансів України. [9]. Методологічна рада з бухгалтерського обліку є дорадчим органом при Міністерстві фінансів України, діє на підставі «Положення про Методологічну раду з бухгалтерського обліку», займається: розробкою стандартів бухгалтерського обліку в Україні; визначенням основних принципів побудови національної системи бухгалтерського обліку та методологічним забезпеченням його застосування; розробкою інструкцій та іншого нормативного методичного забезпечення обліку, бухгалтерської (фінансової) звітності; обговоренням проектів нормативно-методичних документів з бухгалтерського обліку і звітності. Відповідно до Закону № 996-XIV Методологічна рада виконує функції виконавчого органу, а Міністерство в особі управління методології бухгалтерського обліку – дорадчого. У Законі № 996-XIV не визначено, хто повинен розробляти П(С)БО, лише зазначено, що Мінфін затверджує стандарти, а Методологічна рада організовує розробку та розгляд.

В Україні державне регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснювало Міністерство фінансів України, в складі якого було управління методології бухгалтерського обліку, при Мінфіні України діяв дорадчий орган – Методологічна рада з бухгалтерського обліку згідно ст. 7 Закону, але стаття 7 без вказаних причин була виключена з Закону № 996-XIV [9].

Отже, на сьогодні в Україні відсутній орган, що несе відповідальність за методологічне забезпечення бухгалтерського обліку, в тому числі і методу організації обліку податків та платежів.

ДПС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через Міністра фінансів. До структури ДПС України входить апарат, у складі якого є Департамент методології. Відповідно до Положення про Державну податкову службу затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227 п.4 пп. 3 ДПС вносить пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, нормативно-правових актів, розробляє проекти законів, актів, наказів Мінфіну та пропозиції щодо інших нормативно-правових актів з питань, що належать до сфери діяльності ДПС України, та в установленому порядку подає їх Міністру фінансів; розробляє і подає пропозиції щодо форм податкових декларацій (розрахунків), звітності та інших документів [7]. Структура результатів роботи Департаменту методології ДПС представлена за період з 30.05.1997 р. по 09.04.2021 р. [15]. З огляду на завдання ДПС України, прописані в положенні про ДПС, питання щодо методології та методики організації обліку податків і платежів не входить до її компетенції.

Таблиця 1
**Структура результатів роботи
Департаменту методології ДПС України
з нормативними (актами) наказами
за період з 30.05.1997 р. по 09.04.2021 р.**

Знайдено в розділах		Кількість
1.	Нормативні акти (накази)	300
2.	Інформаційні повідомлення	91
3.	Інформаційні листи (впроваджені з 28.01.2020 р.)	19
4.	Загальна інформація	2

Результати дослідження дат на нормативних актах (наказах) по Департаменту методології ДПС України станом на 09.04.2021 р. показали, що зміни в податкове законодавство, звітність і реєстри вносяться постійно протягом року з: 08.01.2019 р. – 29.11.2019 р.; 14.01.2020 р. – 31.12.2020 р.; 12.01.2021, 12.01.2021, 13.01.2021, 28.01.2021, 11.02.2021, 19.02.2021, 09.03.2021, 10.03.2021, 10.03.2021, 19.03.2021, 19.03.2021, 31.03.2021 р., 07.04.2021 р., 09.04.2021 р. (4 накази), що негативно впливає на формування проекту Закону про Державний бюджет України на наступний рік, який повинен подаватися не пізніше 15 вересня до Верховної Ради України [1].

ДПС започаткувала публікації серій інформаційних листів з 28.01.2020 р., з метою надання всебічної допомоги платникам

податків, в тому числі й інформаційної. Теми для роз'яснення формуються на основі адміністративної практики, запитів платників податків. ДПС відповідає на запити платників податків щодо заповнення форм податкових декларацій (розрахунків), звітності та інших документів, так як на сьогодні практично немає деталізованих інструкцій до їх заповнення, є тільки порядок до: декларації з ПДВ, декларації про прибуток без всяких пояснень (прикладів з різними ситуаціями і зразками заповнених бланків).

Відповідно до статті 32 Бюджетного кодексу України, за визначення основних організаційно-методичних засад бюджетного планування, що використовуються для розроблення Бюджетної декларації та проекту Державного бюджету України відповідає Мінфін України, згідно ст. 116 Конституції України він розробляє проект Закону про Державний бюджет України. Забезпечує виконання затвердженого Верховною Радою (далі – ВР) України Державного бюджету України КМУ і подає ВР України звіт про його виконання, так як складання проектів бюджетів усіх рівнів закріплене за органами виконавчої влади. Статтею 96 Основного Закону України визначено, що не пізніше 15 вересня кожного року КМУ повинен подати до ВР України проект закону про Державний бюджет України на наступний рік. До проекту закону додається доповідь про стан виконання Державного бюджету України за поточний рік [1]. Складання проекту Державного бюджету виконує важливу функцію – це є етап переосмислення всієї бюджетної ідеології, багатьох пов'язаних із цим питань (податкових, грошово-кредитних та ін.), багато в чому – ревізії бюджетних відносин, нормативно-правових актів, започаткування нових ідей вдосконалення бюджетної системи країни.

За кордоном існують національні, індивідуальні для кожної країни, міжнародні союзи бухгалтерів і аудиторів. Для захисту своїх професійних інтересів, координації та громадського регулювання бухгалтерського обліку, розширення і поглиблення знань, обміну досвідом та здійснення інших спільних видів діяльності бухгалтери і аудитори об'єднуються в добровільні громадські організації та асоціації. Важливою складовою частиною роботи професійних бухгалтерських організацій є інформаційне забезпечення бухгалтерів-практиків необхідними нормативними положеннями, документами і їх вірне трактування. Послідовниками міжнародних громадських профе-

сійних бухгалтерських організацій в Україні, яким можна було б делегувати методологію бухгалтерського податкового обліку, є громадські неприбуткові, недержавні професійні бухгалтерські організації: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ), дійсний член Міжнародної Федерації Бухгалтерів (IFAC); Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (УАСБА); Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України (ФАБФ АПКУ).

Висновки. Теоретичне дослідження сучасних реалій методології, методики і організації обліку податків та зборів, місця й ролі податкового обліку дало можливість зробити висновки, що в Україні на сьогодні не існує методології і відповідальних за неї по організації обліку податків та зборів на основі законодавчо-нормативної бази, не встановлені принципи ведення податкового обліку, як сукупності способів і прийомів, за допомогою яких господарська діяльність платників податків відображається згідно податкового законодавства у зв'язку зі справлянням податків та зборів, а лише залучені деякі елементи до податкового обліку. До методології організації обліку податків та зборів в Україні причетні: Міністерство фінансів, ДПС України, ДФС України.

За кордоном за методологію обліку відповідають міжнародні професійні громадські бухгалтерські організації, тому з метою підвищення відповідальності за методологію організації обліку податків та зборів, враховуючи зарубіжний досвід, краще так же залучити і в Україні національні громадські неприбуткові професійні бухгалтерські організації.

В Україні ДПС розробляє для платників податків шаблони бланків звітності і реєстрів по податках та платежах, які не мають порядку їх заповнення (з прикладами, формулами, зразками складання декларацій і реєстрів, звітності), тому виникає необхідність наказами ДПС додатково розтлумачувати платникам податків в індивідуальному порядку, краще б це проводилося разом для всіх платників податків України. З метою підвищення відповідальності за методологію організації обліку податків та зборів, враховуючи зарубіжний досвід, краще залучити національні громадські професійні бухгалтерські організації до сучасних реалій методології, методики і організації обліку податків та зборів.

Для тлумачення питань, з метою допомоги платникам податків, необхідно:

- розробляти детальні інструкції чи додатки в ПКУ до кожного податку та збору, тоді і не знадобляться кожному платнику податків індивідуальні консультації ДПС України (якими задіяно багато податківців);
- впровадити підвищення кваліфікації і сертифікацію бухгалтерів на державному рівні, за підтримки держави;
- удосконалити верифікацію нарахованої суми показників, що переносяться з електронних баз для формування податкової звітності;
- активізувати державний внутрішній процес контролю роз'яснень, для подолання протиріч між пояснюючими наказами, листами і програмами (алгоритмами) автоматизації;
- об'єднати всі підприємства України в єдину програму бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 12.04.2021).
2. Комаха А. Проблемы соотношения принципов налогового и бухгалтерского учета в Украине. *Финансовая консультация*. 2000. № 31-32. С. 29–31.
3. Малишкін О. Податковий облік чи податкові розрахунки? *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 1. С. 22–28.
4. Нечай П. Облік валових доходів та витрат підприємницької діяльності : автореф. дис. Київ, 2001. 16 с.
5. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>
7. Положення про Державну податкову службу : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженностей у податковому законодавстві : Закон України від 16.01.2020 р. № 466-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

10. Про облікову політику : Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 № 31-34000-10-5/27793. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05#Text>

11. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України : Наказ Міністерства фінансів України від 11.03.2021 р. № 310/35932. URL: https://ips.ligazakon.net/document/re35932?ed=2021_03_01

12. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної : Наказ Міністерства фінансів України від 01.12.2015 № 1307. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ012927>

13. Свідерський Д. Методологічні основи податкового обліку. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22. Ч. 1. С. 296–301.

14. Хомин П. Я. Податковий облік як основа звітності про фіскальні платежі. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2003. № 12. С. 42–47.

15. Структура результатів роботи Департаменту методології ДПС України за період з 30.05.1997 р. по 09.04.2021 р. URL: <https://tax.gov.ua/search/?query=Департамент+методології&in=23&search-switch=0>

REFERENCES:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010) Budget Code of Ukraine dated 08.07.2010 № 2456-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (accessed April 12, 2020).

2. Komakha A. (2000) Problemy sootnosheniya printsipov nalogovogo i bukhgalterskogo ucheta v Ukraine [Problems of correlation of principles of tax and accounting in Ukraine]. *Finansovaya konsul'tatsiya* [Financial consultation], no. 31-32, pp. 29–31.

3. Malyshev O. (2012) Podatkovyy oblik chy podatkovy rozrakhunky [Tax Accounting or tax calculations]. *Bukhhalters'kyy oblik i audyt* [Accounting and Audit], no. 1, pp. 22–28.

4. Nechay P. (2002) Oblik valovykh dokhodiv ta vytrat pidpryemnyts'koyi diyal'nosti [Accounting for gross income and expenses of entrepreneurial activity]: avtoreferat dysertatsiyi kand. ek. nauk. Kyiv: KNEU, 16 p.

5. Podatkovyy Kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI [Tax code of Ukraine No. 2755-VI of 02.12.2010]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

6. Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 17 «Podatok na prybutok» [Elektronnyy resurs]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 31.12.1999 № 318 [Regulation (standard) of accounting 17 "Income Tax" [electronic resource]: Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 318 dated 31.12.1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>

7. Polozhennya pro Derzhavnu podatkovu sluzhbu zatverdzhene postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 6 bereznya 2019 r. № 227 [The regulation on the state tax service was approved by resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 227 of Ukraine dated March 6, 2019]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-p#Text>

8. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrayiny shchodo vdoskonalennya administruvannya podatkov, usunennya tekhnichnykh ta lohichnykh neuzhodzhennostey u podatkovomu zakonodavstvi» Zakon vid 16 sichnya 2020 r. № 466-IX [On amendments to the tax code of Ukraine concerning the improvement of tax administration, elimination of technical and logical inconsistencies in tax legislation" Law No. 466-IX of January 16, 2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>

9. Pro bukhgalters'kyy oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrayini [Elektronnyy resurs]: Zakon Ukrayiny vid 16.07.1999 r. № 996-XIV [On accounting and financial reporting in Ukraine [electronic resource]: law of Ukraine No. 996-XIV of 16.07.1999]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

10. Про облікову політику [Elektronnyy resurs]: Lyst Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 21.12.2005 № 31-34000-10-5/27793 [On accounting policy [electronic resource]: Letter No. 31-34000-10-5/27793 of the Ministry of Finance of Ukraine dated 21.12.2005]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05#Text>

11. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: Наказ Міністерства фінансів України від 1.12.2015 № 1307. Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 2 грудня 2020 року № 734, від 1 березня 2021 року № 131. м. Київ [On approval of the tax invoice form and the procedure for filling out the tax invoice. Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 1307 of 1.12.2015. as amended by orders of the Ministry of Finance of Ukraine No. 734 of December 2, 2020, and No. 131 of March 1, 2021. Kiev]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ012927>

12. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: Наказ Міністерства фінансів України від 1.12.2015 № 1307. Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 2 грудня 2020 року № 734, від 1 березня 2021 року № 131. м. Київ [On approval of the tax invoice form and the procedure for filling out the tax invoice. Order of the Ministry of Finance of Ukraine

No. 1307 of 1.12.2015 as amended by orders of the Ministry of Finance of Ukraine No. 734 of December 2, 2020, and No. 131 of March 1, 2021. Kiev]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ012927>

13. Sviders'kyi D. (2012) Metodolohichni osnovy podatkovoho obliku [Methodological foundations of tax accounting]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Scientific works of Kirovograd National Technical University. Economic Sciences], vol. 22, ch. 1, pp. 296–301.

14. Khomyn P.Y. (2003) Podatkovyy oblik yak osnova zvitnosti pro fiskal'ni platezhi [Tax Accounting as a basis for reporting on fiscal payments]. *Bukhhalters'kyi oblik i audyt* [Accounting and audit], no. 12, pp. 42–47.

15. Struktura rezul'tativ roboty Departamentu metodolohiyi DPS Ukrayiny za period z 30.05. 1997 r. po 09.04.2021 r. [Structure of the results of the work of the Department of methodology of the state tax service of Ukraine for the period from 30.05.1997 to 09.04.2021]. Available at: <https://tax.gov.ua/search/?query=Департамент+методології&in=23&search-switch=0>